

Consultatie Actieplan Digitale Connectiviteit Reactie Provincie Drenthe en Breedbandplatform VerbindDrenthe 27 maart 2018

Beantwoording vragen

1. Herkent u onderstaande ontwikkelingen? Mist u hierbij een belangrijke trend?

In het actieplan zal worden ingegaan op belangrijke ontwikkelingen. Dit zijn:

- *De digitalisering blijft toenemen, net als de economische en maatschappelijke afhankelijkheid van connectiviteit. Zo komen nieuwe toepassingen van de grond, maar ook bestaande apparaten komen op de markt met nieuwe connectiviteitsfuncties.*
- *Er is sprake van convergentie tussen vaste en mobiele connectiviteitsnetwerken en tussen content en connectiviteit. Sectoren en diensten groeien mede hierdoor naar elkaar toe.*
- *De bandbreedtebehoefte blijft toenemen.*
- *Er worden hogere en meer diverse eisen gesteld aan de connectiviteit, bijvoorbeeld op het gebied van continuïteit en veiligheid.*
- *Om hieraan tegemoet te komen zijn investeringen in connectiviteit noodzakelijk.*
- *De omvang van die investeringen vereist schaal. Dit draagt bij aan de consolidatie van de markt.*
- *Omdat de diversiteit aan vraag toeneemt moet het aanbod ook diversificeren en in toenemende mate maatwerk kunnen leveren, zelfs als de omvang van de vraag (zeer) beperkt is.*

We herkennen een aantal van bovenstaande ontwikkelingen. Een belangrijke trend die niet is genoemd, is dat er steeds meer behoefte is aan hogere **upload** snelheden (symmetrisch breedband) en realtime communicatie (bv. verwerking dronebeelden).

Aanleidingen hiervoor zijn:

- Steeds meer toepassingen worden aangeboden in zogenaamde 'cloud' oplossingen.
- Meer documenten en gegevens worden op afstand aangeboden aan centrale servers.
- Video (bewaking) op afstand neemt toe.
- Meer specifiekere toepassingen in o.a. precisielandbouw.

2. *Welk verdeelinstrument acht u geschikt voor de lokale uitgifte van frequenties in de 26 GHz-band en waarom? Het streven bij de uitgifte is om veel verschillende gebruikers de kans te geven 5G dienstverlening te ontwikkelen en aan te bieden. U kunt hierbij denken aan veiling, het verdeelinstrument "verdeling-op-afroep" 2 of vergunningverlening o.b.v. volgorde van binnenkomst.*
3. *Wat vindt u van het idee om 2x20 MHz c.q. 1x40 MHz beschikbaar te stellen voor bedrijfsspecifieke toepassingen, op basis van een licht vergunningsregime (in een door 3GPP gestandaardiseerde frequentieband3)?*
4. *Wat vindt u van het idee om op EU-niveau te pleiten voor het vergunningsvrij bestemmen van de 66-71 GHz-band?*

Vraag 2 t/m 4:

Dit zijn technische vragen die voor ons als provincie moeilijk te beantwoorden zijn. Wel willen we hierbij opmerken dat in algemene zin 5G voor heel Nederland goed beschikbaar moet zijn (lees; dus ook voor Noord-Nederland/Drenthe). Argumenten hiervoor zijn: goed vestigingsklimaat, toepassing en verdere stimulering van innovatieve slimme projecten, leefbaarheid voor het hele gebied.

5. *Voor welke toepassingen en diensten wilt u de 3,5 GHz-band gaan (blijven) gebruiken, en hoe (bijv. landelijk, regionaal, lokaal, met hoge of lage vermogens, opstelhoogte van antennes, etc.)?*

Frequentie van 3,5 Ghz moet ook beschikbaar komen voor 5G (is onze voorzichtige inschatting, is immers vanuit Europa aangewezen). Vraagpunt voor technische mensen is: kunnen we nu en in de toekomst in Nederland goed werken met andere frequenties?

9. *Als u één factor moet aanwijzen die de grootste belemmering vormt voor de aanleg van snel vast internet in het buitengebied die de Rijksoverheid zou kunnen helpen op te lossen, welke is dat dan?*

- In overleg met de aanbieders van glasvezelnetwerken afspraken maken om te komen tot een open toegankelijk glasvezelnetwerk. Consolidatie van al het glas dat al in de grond ligt tot één netwerk, beschikbaar voor de buitengebieden en alle te verwachten 5G basisstations.
- Financiële middelen van het Rijk.
- Regievoering in dit dossier. Als het Rijk eerder de regierol had gepakt dan waren gemeenten en provincies wellicht niet ieder voor zich aan de slag gegaan. Voordelen zijn onder meer schaalgrootte en uniformiteit.

10. *Is er behoefte aan een “gereedheidskist” voor gemeenten en bewonersinitiatieven? Dit zou bijvoorbeeld kunnen bestaan uit een standaardformaat voor business modellen kunnen zijn, of een nieuwe handreiking? Zou het verder wenselijk zijn om vanuit de Rijksoverheid met specifieke probleemgemeenten bestuurlijk overleg te voeren en met een plan van aanpak te komen?*

De gereedheidskist komt voor ons eigenlijk te laat. Wel is het wenselijk dat er een geactualiseerde Handreiking Breedband komt van Europa Decentraal en deze uit te breiden met beste practices.

12. *Wat vindt u er van om per 2022 een datasnelheid te eisen van 30 Mbps download en 3 Mbps upload, en per 2025 100 Mbps download en 10 Mbps upload? Is dit ambitieus en realistisch, of is hier nog nadere inkadering voor nodig, bijvoorbeeld via de waarschijnlijkheid waarmee deze eis moet worden behaald (x% van de tijd of gevallen)?*

De datasnelheid eis zal moeten worden gebaseerd op wat de behoefte is voor de komende jaren. De eisen lijken meer gedefinieerd vanuit de beperkingen die er mogelijk zijn in de techniek. Gezien de trends is het kunnen leveren van symmetrisch 50-100 Mbps in de komende jaren tot 2022 een valide eis om aan de behoefte van toepassingen te kunnen voldoen. Dit zou verder onderzocht moeten worden.

13. *Ziet u een rol voor de Rijksoverheid in het bij elkaar brengen van vraag en aanbod? Heeft u in dit kader plannen waarvoor connectiviteit belangrijk is en waar de Rijksoverheid zo'n faciliterende rol kan spelen?*

Wij leggen de vraag uit als vraag en aanbod van netwerkcapaciteit en niet van dienstenleveranciers. De Rijksoverheid heeft een belangrijke taak om alle bestaande netwerken te consolideren en er voor zorg te dragen dat de aanbieders makkelijk gebruik kunnen maken van elkaars netwerken. Op deze manier kun je netwerken creëren die betrouwbaar zijn, calamiteiten kunnen opvangen en in zijn geheel goedkoper zijn. Er ligt veel glas en (lege) buizen in de Nederlandse grond, bij de aanbieders maar ook bij de Rijksoverheid zelf.

17. *Als het gaat om innovatie van connectiviteit, zou de aandacht van de overheid inderdaad vooral moeten gaan naar 5G, o.a. met experimenten en pilots? Zo niet, waarnaar dan wel?*

De aandacht van de overheid zal moeten gaan naar de toepassingen die connectiviteit nodig hebben. Toepassingen lokken de investeringen in de connectiviteit uit. Denk hierbij aan slimme mobiliteit, slim reizen met openbaar vervoer, hospital@home, leren en werken op afstand, precisielandbouw etc. Daarvoor is 5G cruciaal.

18. Welke mogelijkheden ziet u voor 5G-innovatie in sectoren? Wat is daar voor nodig; zijn er specifieke belemmeringen?

Met 5G kunnen mobiele netwerken straks ook diensten leveren waar op dit moment nog eigenstandige netwerken voor bestaan, zoals portfoonnetwerken die onder meer worden gebruikt in de evenementen-, beveiligings- en mediasector. Verder maakt 5G diensten en dienstverleningsconcepten mogelijk die op dit moment in ontwikkeling zijn, zoals inspecties op afstand, monitoring door middel van grote hoeveelheden sensoren, toepassing drones, zelfrijdende auto's (connected and automated driving), e-health, precisielandbouw, smart cities and augmented reality. Afhankelijk van de precieze toepassing kan 5G ook een bijdrage leveren aan CO2-reductie.

Echter in Noord-Nederland is het gebruik van de 3.5GHz frequentie geblokkeerd doordat AIVD en MIVD deze banden benut om informatie te verzamelen (via satellietcommunicatie). Dit remt de uitrol en opschaling van 5G in Noord-Nederland, omdat de telecomparters juist in deze 5G frequentie hun pilotprojecten willen uitvoeren. Het opheffen van belemmeringen voor een snelle uitrol van 5G en opdoen van ervaringen met 3,5 GHz ten noorden van de lijn Amsterdam-Zwolle is in het belang van een goed vestigingsklimaat, de toepassing en verdere stimulering van innovatieve slimme projecten, werkgelegenheid en de leefbaarheid in Noord-Nederland.

19. Welke aanvullende rol kan de overheid spelen bij het ondersteunen van initiatieven? In hoeverre is financiering een knelpunt en kan Europese financiering (Horizon 2020) uitkomst bieden? In hoeverre ziet u meerwaarde in het opzetten van een SBIR, een innovatiecompetitie waarbij ondernemingen wordt gevraagd om te komen met 5G-toepassingen met maatschappelijke relevantie?

- Als het Rijk vanaf het begin zou hebben meegefinancierd, dan was het voor een provincie als Drenthe wellicht ook een optie geweest om het hele netwerk in één keer uit te rollen en was het voor marktpartijen mogelijk ook interessanter geweest.
- Het Rijk had als medefinancier dan ook voor alle Nederlandse buitengebieden de regie naar Europa in handen kunnen nemen, zowel qua financiering maar ook om goedkeuring van Europa te verkrijgen.
- Overheid zou mogelijk meer regie in dossier (ook 5G) kunnen pakken, gelijke mogelijkheden en kansen voor heel Nederland. En mogelijk ook waar nodig ruimte maken in bestaande wet- en regelgeving.

Contactpersonen:

Provincie Drenthe

Maike Hamstra, m.hamstra@drenthe.nl

VerbindDrenthe

Robert Hoogendorp, robert@verbinddrenthe.nl